

HECE

ISSN 1301-210X

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ / YIL:10 SAYI:119 KASIM 2006

ŞİİR VE MİT

119

KUM SAATI

- Hüseyin Su / Nobel Edebiyat Ödülü Kime Verildi?... 3
Suavi Kemal Yazgıç / Orhan Pamuk Dördüncü Nobelimiz Oldu mu? 5
Kamil Ergün / Pamuk Gibi Bembeyaz 6
Nobel Edebiyat Ödülü İçin Ne Dediler 8
- Hasan Aycın / Çizgi 10
Arif Ay / Bağdat'a Dönen Şiirler 15
İhsan Deniz / Daima Unutma! 17
Mehmet Ocaktan / Kızıldeniz'de Ölümün Dügünü 18
Mustafa Muharrem / İhtimal Bahçe 19
Kâmil Aydoğan / Savaş 21
Kenan Çağan / Duvar 23
Abdullah Şevki / Seccade 24
Serap Ural / Mythe 25
Mesut Güzelce / Doğu'ya Yeniden 26
Nalân Yıldız / Ay'ı Özleyen Kurtlar 28
Mustafa Oğuz / Milyon Defa Kullanılmış Kelimeler 29
Ali Galip Yener / Muhafazakâr Tereddüt ya da Doğumunun 90. Yılında... 31
Işık Yanar / Aklın Duvarları 38
Ali K. Metin / Eleştirel Diyalog 41
Gönül Utku / A'rafta Kalan Fantastik 43
Âtîf Bedir / Hayal Yazılar 48
Arif Ay / Ömer Erdem'in Şiirinin "Evvel"i 51
Osman Hakan A. / Yahya Kemal'i Yazmanın Ağırlığı 55
Ayşe Kara / Bulanık Sular 68

Dosya: "ŞİİR VE MİT"

- Dursun Ali Tökel / Edebî Metin ve Mitoloji 76
Hayriye Ünal / Bağışlanan Kimdi, Karıştırmışım 86
Celâl Fedai / İnsan Anlaşımın İyileştirilmesi İçin Şiirin... 95
Vecihi Timuroğlu / Mitos ve Şiir 102
Hüseyin Ferhad / "Bir Kırlangıcın Daha Var" 117
Yusuf Eradam / Musalla Taşının Hikmeti... 121
Aydın Afacan / 'Seirenleri Duymak'... 127
Erdal Çakır / Mitin Esrarı 130
Mustafa Şerif Onaran / Anadolu Toprağının Büyüsü 134
Northrop Frye / Mitik Aşama: Arketip Olarak Sembol 137
- İlhan Genç'le Söyleşi: Geleneğin Günümüze Yansıması 153

KİTAPLIK

- Muammer Öztürk / Paris'te Bir Osmanlı Sefiri 164
Ayla Buz / Abdülhamid'in Kurtlarla Dansı 166
Hüseyin Kır / Hüzünârâ 167

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 10 SAYI: 119

KASIM 2006

(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına

Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1

Kızılay/Ankara

Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hecedergi@yahoo.com

hece@hece.com.tr

Dizgi-Düzeltili: Hece

Teknik Hazırlık: Hece/ Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20

2006 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 90 YTL.

(Kurumlar İçin: 200 YTL.

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd.Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.10.2006

HÜSEYİN SU

NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ
KİME VERİLDİ?...

En doğru yanından görmek istediğimizde ödülün, veren yani ödüllendiren açısından bir erdem olduğu açıktır. Bir değeri, bir emeği, bir çabayı görmüş ve taktir etmiştir, hatta maddi olarak da karşılığını vermek istemiştir. Bu, kadirbilir insana yakışan bir erdemdir. Buradan bakılınca ödülleri önemsemek gerekir. Çünkü, gerçek değerlerin, hakeden emeğin ve çabanın hem karşılığını bulması hem de toplumsal anlamda düşünce, edebiyat, sanat, kültür ve bilim alanlarında ortaya konulan eserlerin düzeylerine katkıda bulunması açısından sahicî ödüllerin büyük katkısı vardır. Ödüllerin koşulları ve sonuçları her zaman tartışılabilir de bu temel gerçeği hiçbir zaman bütünüyle ortadan kaldıramaz. *Marifet iltifata tabidir* anlayışınca, ödülü alan açısından da emeğinin görülmüş, taktir edilmiş olması, onun çabasına katılan bir güçtür.

Manşetlerin, ekranların, gündemin albenisine ve aldaticılığına değil de, gerçek düşünce, sanat, edebiyat, kültür ve bilim eserlerinin taşıyıcılığına, kalıcılığına inanan bir yazar, sanatçı ve düşünür için *ödü*l'le ödül arasındaki fark önemlidir. *Ödü*l'ü almak onun için bir kıvançtır, bir güçtür. Düşünce, sanat ve bilim çitasını daha yükseğe taşıma bilinci ve gücüdür. *Ödü*l ise, günübirlik şaşaaadır; söyleşiler, traj, ün ve gündeme hakim olma hayalidir. Ne ki, *sel gider kum kalır*; yıllar sonra ne o ödülde ne de ödül alan eserden bir iz kalır. Bu bağlamda, gerçek sanatçı, yazar ve bilim adamı ödül aldığında onur duyar bundan ama ödül ardından koşmaz, ödül için yazmaz; onun yazdıkları, eserleri alır ödülü.

**EDEBİYAT
GÜNDEMİ**

Orhan Pamuk

Peki, hem ödül alan hem de ödül verenler, kendilerini kuşatan maddi ve manevi koşulların etkisinden bütünüyle sıyrılabilir ve bu kadar nesnel olabilirler mi? Olunabildiği kadar olmaları gerekir elbette; bunu da ödülün ve ödüllendirilen eserin gerçek değerine gölge düşürmemek için yapmaları gerekir; yapmak zorundadırlar. Tersine olan her durumda, ödül de, ödüllendirilen eser de zan altında kalacak ve kaybedecektir.

Kuşkusuz, birçok dalda verilen ve dünyanın en *siyasal* ödülleri olan Nobel Ödülleri de bunu başarmak zorunda. Maalesef Nobel'in ödüllendirme ölçütleri ve açısı bu zoru başarmak yerine, bu ödülü almak isteyenlerin, Nobel'in *siyasal hassasiyetlerini* ve *arka planını* belirleyen mihrakların çekim alanına kapılmalarını ve bu *siyasal hassasiyetlere göre yazmalarını* sağlamaya dönük işlemektedir. Daha da kötüsü, Nobel Ödülünü almak isteyenlerin hemen hepsinin de bu duruma teşne olmasıdır; sanat, edebiyat, düşünce ve bilim ölçütleri ve hassasiyetleriyle ortaya koyduğu eserinin Nobel Ödülünü almasını değil, Nobel Ödülünü alabilecek siyasal hassasiyetlere haiz içerik ve tarzda eser yazmak istemesi...

Bütün bunları, yazarlık duruşu ve yazarlığı açısından kimi davranış ve düşün-

celeriyle örtüşmesine karşın, doğrudan Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü almasına ilişkin olarak değil, bu münasebetle düşünüyorum ve yazıyorum. Türkçe yazan bir yazara ve Türkçe yazılmış eserlere dünya çapında bir ödül verilmesi, kuşkusuz Türkçe yazan her yazarı ve dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın, dünya görüşü ne olursa olsun Türkçe konuşan herkesi sevindirir; sevindirmelidir.

Ne ki, bizde hiçbir konuda böyle olmaz: Sevdiğimiz ne denli yeteneksiz olursa olsun en iyisi bizimkidir; sevmediğimiz de ne denli yetenekli olursa olsun en kötüsü odur. Değeri konuşamayız ve yüceltemeyiz; bir şeyi bütün yönleriyle ele almasını, haksızlık etmemesini, çoğaltmasını beceremeyiz. Nobel Edebiyat Ödülünün Orhan Pamuk'a verilmesi, zaten hiçbir konunun sağlıklı bir biçimde konuşulmadığı ve değerlendirilemediği ülkemizde, bu ödülün edebiyat açısından sonuçlarının da gereği gibi konuşulmasını doğal olarak zorlaştırdı. Orhan Pamuk'un da büyük katkısıyla Türkçenin kazanımından daha çok, 'Türkiye, Ermeni soykırımı yaptı/yapmadı' tartışması yeniden alevlendi. Oysa bu ödül vesilesiyle yeniden konuşulması gereken, Orhan Pamuk'un yazarlığı, romancılığı, Türkçesi, Türk edebiyatını taşıdığı yer, Türk ve dünya edebiyatına katkısı konuşulmalıydı. Olmadı. Hatta Orhan Pamuk'un en başarılı romanının, ilk romanı olan *Cevdet Bey ve Oğulları*'nın, en zayıf romanının da son romanı olan *Kar*'ın oluşu, o zayıf Türkçeyle nasıl dünya ölçeğinde bir romancı olmayı başardığı, gerçekten de oryantalist bir yöntemle mi ülkesini ve ülkesinin değerlerini yazdığı, bunun toplumsal, psikolojik arka planının neler olduğu, bu vesileyle Türk edebiyatının birikimi, bugünü ve yarınına ilişkin sorunları... gibi düşünce, sanat ve edebiyatımıza ilişkin sorunlar konuşulmalı değil miydi? Bizim toplumsal yapımız, nasıl bir

şeyse bu, imkanları değerlendirmeyi değil, daha çok heder etmeyi *başarır*...

Yine de en doğrusu bu durumun konuşulmasıdır. Sonuçta ortaya çıkan ayrışmaya şöyle bir bakmakta yarar var. Bu ödüle eleştirel yaklaşımların alacağı karşı eleştiri hazır: Çekemeyenler, kıskançlıktan çatlayanlar, vasata razı olanlar... Ödülü olumlu bulanların alacağı eleştiri de hazır: Türkiye'nin içinde bulunduğu kısıkcı düşmanlarımızla birlik olarak daha da sıkılaşmaya, kuşatmayı daha da daraltmaya çalışanlar, hainler, işbirlikçiler...

Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü alması karşısında konuşup yazarların içinde bu iki tür ithamı gerçekten hakedenler elbette vardır. Şiir yazdığı için bu ödülü bir şair almalıydı diyenler, kendilerinin romanlarının, edebi birikimlerinin bu ödülü daha çok hakettiğini düşünenler içinde kıskançlar da, gerçekten Orhan Pamuk'tan çok daha iyi yazar ve şairler de vardır elbette. Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü alması ve alınca kadar da yazarlık duruşu ve yazı etiği açısından doğru olmayan tutum ve davranışlarının, uluslararası lobi çalışmalarının siyasal amaçlarına ve Türkiye ile ilgili hesaplarına denk düşmesi, hatta Nobel Ödüllerinin bu tür siyasal koridorlardan geçerek elde edilebileceği bilinciyle hareket etmesi, 'Türkiye'yi onlar için yazmak gerektiği'ni düşünmesi ve bu yolu seçmesi, Fransız Parlamentosunun Ermeni soykırımı konusundaki kararıyla aynı gün ve saatte Nobel Ödülünün Orhan Pamuk'a verildiğinin açıklanması, ödülün yankılarının 'Türkiye'ye Nobel tokadı' üslubuna bürünmesi... gibi siyasal ve psikolojik etkenlerin hepsinin bir arada önemli bir anlam ifade etmesi kaçınılmaz hale geldi. Türkçenin ödüllendirildiğine sevinenlerle Türkiye çevresindeki kuşatmanın biraz daha daraltıldığına ve ödülün Türkiye'ye bir tokat olduğuna sevi-

nenlerin birbirinden ayrılması zorlaştı.

Yinelemekte yarar var; Orhan Pamuk bu duruma önemli katkıda bulundu; yazı etiğini bile bile ıskaladı, bunu da apaçık ödül için yaptı; ne yazık ki, sadece *Cevdet Bey ve Oğulları*'yla bile hakettiği bir ödül için hem kendi yazarlık birikimini hem de Türkiye'nin ve Türkçenin birikimini uluslararası siyasal lobi çalışmalarının amaçları için kullanılır hale getirdi. Oysa buna bir Türk yurttaşı olarak da, bir aydın olarak da, bir yazar olarak da ihtiyaç duyulmamalıydı.

Orhan Pamuk, yaklaşık olarak yirmi yıldan beri Nobel ödülüne profesyonel bir yazar olarak yatırım yaptı. Çalışma disiplini, çocukluğundan beri sahip olduğu imkanları, dünya edebiyatını izleyişi, kendi eserlerinin dünya dillerine çevrilmesi ile ilgili çalışmaları, uluslararası edebiyat çevreleriyle ilişkileri... gibi alanlarda gerçekten yatırım yaptı. Bütün bunlar Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü almasını sağlayabilirdi. Ama o, sanırım Nobel'in dolaştığı koridorların havasını daha gerçekçi kokladı, bunların yetmeyeceğini düşündü ve *siyasal yatırımlar* da yapı. Bu ödülü, hiçbir zaman silemeyeceği bir lekeyle alma yolunu, yani; Orhan Pamuk, Nobel Edebiyat Ödülünü, *Cevdet Bey ve Oğulları*, *Kara Kitap*, *Yeni Hayat*, *Benim Adım Kırmızı*... gibi Türkçenin önemli romanlarıyla değil, "Türkiye tarihinde Ermeni soykırımı yaptı." idiasıyla aldı, dedirtme yolunu seçti...

Sadece Orhan Pamuk için değil, Türkçe içinde yazık. Çok yazık...

SUAVİ KEMAL YAZGIÇ

ORHAN PAMUK DÖRDÜNCÜ
NOBELİMİZ OLDU MU?

Sezai Karakoç, 1964'te *Büyük Doğu*'da yayımlanan ve "Edebiyat Yazıları II

Dişimizin Zarı” adlı kitabına aldığı “Romancımız İvo Andriç” başlıklı yazısında, 1961’de Nobel Edebiyat ödülü alan Andriç için *romancımız* derken, yazdıklarını da “Osmanlı romanı” olarak tanımlar. Mustafa Armağan ise Elias Canetti ve Necip Mahfuz’un da Nobel kazanmış birer Osmanlı olduğunu vurgular.

Bütün bu malumatları art arda sıraladıktan sonra esas sorumuza geçebiliriz. Bu hesapla “Orhan Pamuk dördüncü Nobel’imizi kazanmıştır.” cümlesiyle başlayabilir miyiz bu yazıya? Yani “Beyaz Kale”, “Drina Köprüsü” kadar Osmanlı romanı mıdır?

İvo Andriç, 1892’de Bosna’da doğmuş ve “Osmanlı Yönetiminde Bosna Hersek’te Kültür Yaşamı” isimli bir doktora tezine imza atmıştı. Canetti ise 1905’te Rusçuk/Bulgaristan’da doğmuş ve annesi Sefaradi yahudilerindi. Necip Mahfuz’un da 1911’de Kahire’de doğduğunu not düşersek tablo belirginleşir. Bu üç yazarı Osmanlı’ya ait kılan tabiyet bağından ziyade içlerinde yetiştikleri kültürel atmosfer içinde Osmanlı döneminin yankılarının sürmesinden söz etmek mümkün olabilir. Orhan Pamuk ise bütün bu saydığımız yazarlardan yarım asır kadar sonra yani 1952’de İstanbul’da dünyaya geldi. Yani hem köklü bir reddi miras dönemi yaşanmıştı hem de Osmanlı Devleti’nin dış borçlarının son taksitleri ödendiği için hâlâ devam eden bir şeyler vardı.

Aslında bütün mesele, İstanbul Türkler tarafından fethedildi mi, yoksa düştü mü’ sorusuna verilen cevapta gizli. Orhan Pamuk da, “*İstanbul Hatıralar ve Şehir*”’de bu ikilemin altını çiziyor ama kesin bir cevap vermekten özenle kaçınıyor. Ancak cümleler akıp giderken Pamuk, İstanbul’un 1953’ten sonra ve bilhassa 6-7 Eylül olaylarından sonra yükselen milliyetçi fikirlere paralel olarak azınlıkların şehri terk etmesiyle düşmüş olmasından bahsediyor. Onun Nobel’i alış gerekçesin-

de İstanbul’dan, doğu-batı ikileminden ve melankoliden bahsedilmesinde belki Pamuk’un bu cevabı da etkili olmuştur. “New York Times” *Beyaz Kale*’yi “Doğu’da bir yıldız yükseldi” diye selamlayarak bu cevabın adresine ulaştığını yıllar önceden ilan etmemiş miydi?

Son bir not da ödül ile niyet arasındaki ilişkiyle ilgili.

Nobel hangi kıtaya, hangi kültüre giderse gitsin “batılı” bir damarın beslenmesine yardımcı olan bir ödül. Orhan Pamuk Osmanlı’nın dördüncü Nobel’ine de sahip olsa, Cumhuriyet’in ilk Nobel’ini almaya da hak kazansa bunu gözden kaçırmamakta fayda var.

KAMİL ERGÜN

PAMUK GİBİ BEMBEYAZ

“Nobel Edebiyat Armağanı, uluslararası başarı ölçüsü ise bize verilmemiş olması anlamlıdır. Sanırım, Nobel Komitesi Türk romancılarını İslam dünyası edebiyatı içinde düşünüyorlar. Necip Mahfuz’a Nobel vererek yasak savdıklarını düşünüyorlar belki. Ama, birkaç yıl çok güçlü bir aday olan Yaşar Kemal’e yaman bir haksızlık yaptılar. Şimdi, Yaşar Kemal’in adaylığı hala gündemde ama, bir yandan da Orhan Pamuk, emin adımlarla ve azimli bir planla Nobel’e doğru yürüyor... Yakın ve uzak gelecek için umudumuz, dünya romanına yeni bir tür ya da birkaç tür yaratarak katkıda bulunmamızdır. Şimdilik böyle bir yönelim yok gibi...”

Talat Halman 2002’de, *Hece* Dergisi Roman Özel Sayısı’ndaki *soruşturmada* romanımızın pozisyonunu belirledikten sonra, hangi şartta ya da şartlara bağlı olarak ödülün Türkiye’deki yazarlarla buluşabileceğinin ipuçlarını vermişti. Yalnızca onun için değil, birçok insan

için bu ödülün sürpriz tarafı da yoktu. Halman, kehanette bulunmadı. Çünkü hazırlığı yapıldığına dair yaygın kanaat bulunan bu ödülün ilk melodileri, **Cevdet Bey ve Oğulları**'yla [1982] kulağımıza çalınmaya başlamıştı. Bu roman, Pamuk'un batılı yazar kimliğinin çatısını çatan ilk çivi olarak görülebilir.

Türk romanı değil, derdimiz roman olmalıdır. Yazarın, roman karakterlerinin yaşayacağı hayatlara müdahil olmaması gerektiğini, Dostoyevski gibi büyük romancıların bile yerel kültür, milliyetçilik ve büyük fikirlere bu kadar yatkınken bunu yapmadığını bize *tarafsız* işaret parmağını sallayarak hatırlattı, durdu.

Başka ne yaptı? Her alanda insan için güürül güürül yanan ateşin, bütün dünya insanlarını eritip tekleştirdiği bir ortamın bu yeni yüzyılda romandaki sesi oldu. Sartre'ın, Frantz Fanon'un *Yeryüzünün Lanetlileri* için yazdığı önsözdeki o batılı parmaktan çıkan "şık" sesinin Türkiye'deki tekrarlayıcısı oldu.

Orhan Pamuk'un bizi davet ettiği yerde, kutsadığı bireyin önünü arkasını budayarak tarihinden, yaşadığı toplumun değerlerinden arındırılmış bireyi, tarihi mekan ve otantikliği ihmal etmeden bize armağan ettiğini görüyoruz. Bu anlamda geçmişe, yaşanan topluma dair hiçbir şeye yer yok. Tipler ve mekan dekor olarak kullanılıyor. Bu kadar toplumsal değişme vurgusunun içerisinde çekilen *kök ve köklülüğe* dair kıtlık ender rastlanılan cinsten. *Birey olmak*, Pamuk'un önemli kavramlarından. Ama birey kavramının, sosyolojik olarak birçok haksızlığı yapan zalım bir tarafı da var. İnsanı bağımsız ve şahsiyetli kılma gibi bir mesnedi ve iddiası olduğundan; giderek kabullerimiz arasındaki yerini sağlamlaştırırken sorgulaması yapılmayan bir kullanımı da oluştu. Pamuk'un tasav-

vur ettiği bireyin [onca dekoratif unsurla bezenmesine karşın], bir ülkesi, dini, grubu, cemaati, mahallesi... var mı? Bunları hiç belli etmeyen *ketum* bir kavram olarak duruyor. *Nerelisin, nerden gelip nereye gidersin* gibi sorularından bile, içinde yaşanan toplumdaki birbirini öğrenme ve denetleme alışkanlığını farkedersiniz. Bu şekilde, birbirini de baskılayan ülke insanları arasından çıkan *aydınlık kalemlerin*, bireyi yaşadığı toplumdan soymak istemelerindeki bu acelecilik bir taraftan merakımızı çekiyor bir taraftan da tuhafımıza gidiyor. Bunu en iyi yapanların başında Orhan Pamuk geliyor.

Toplumsal öğrenmelerle güven tazelenmeyi ve kültür kodlarında bu tür sorulara yer vermeyi önceleyen toplumlarda, "ben bireyim"i zorla öğretme heveslileri arasında Pamuk da var. Bu cümleden olarak, toplum mühendisliğinin Orhan Pamuk gibi *eli kalem tutan yazarlar* üzerinden roman diline iyi bir uyarlaması olarak görüldüğünü söylemek durumdayız. Pamuk'un, roman dili ile bizleri *iyi* bir yere çağırıldığını düşünmenin de safdillik olacağı kanaatini taşıyanlardanım. Çünkü "kadim olan"ı, "bireysel olan"a indirgeyerek, geçmişte ideolojilerin düştüğü hataları edebiyat ve sanatın incelikleri içinde ve roman özelinde Pamuk'un tekrarlandığını düşünüyorum. Bireyi, her şeyin ölçüsü yapmak, indirgemeciliktir. Toplum, insan ve şeyler, ilk anlamlarından arınarak bireye göre tekrar tanımlanmak zorunda kalır. Zincirlerden kurtulma gibi cesaretlendirici çıkışlar, insanı, birikimlerinden uzaklaştırmaktadır. Taşdığı yer ise, bugünün iktisadi, kültürel ve siyaset hayatında güçlü enstrümanlara sahip olan batıdır. Pamuk'un romancılığı da, bu kültürel hayatın içinde, yani *muhalif olmama* misyonuna uygun bir romancılıktır. Topluma

önerdiği/önermediği tipler ve bu tiplere yüklediği roller vasıtasıyla buyurur. Pamuk'un romanlarında yarattığı tiplerle, günümüzün savrulmuş insanını yeni kalıplarda biçimlendirme hakkını kendinde bulur. Değerlerinden istifade etmeye özendirilmeyen roman tipleri de birer kalıp tiptir.

Pamuk'un romancılığı, iyi bir batılaştırma aracı olarak görüldüğü için ödüllendirilmiştir. Ödül sonrası bu romanın Türkiye'deki seyri de ilgi çekecektir.

Orhan Pamuk'un kendisi Türk Romanı içinde anılacak. Ancak hiçbir zaman kendi kültürünün romanını yazarak değil, o romanı eleştirerek, Türk romanı kavramı ile yan yana gelebilecektir. Buradaki *yerini koruyacaktır*. Onun için Türk romanından ziyade evrensel imleyen kültürler üstü *roman* önemli. Bu konuda da tutarlıdır. Dışarıdan izleyen uluslararası edebiyat çevrelerinin de derdi bu olsa gerek. Kafa kağıdı Türkiyeli ancak gönül kaydı, batıda olan içerden karakterlerle beraber, yürüyen batılı olma durumunun Türkiye'de, Pamuk üzerinden yürüyeceğini düşünmüş olabilirler. Pamuk da buna hevesli gözüküyor. Y. Kemal'e ödülü uygun görmemelerinin altında yatan güçlü saik bu olsa gerek. Pamuk'un *gençliğinden* daha uzun yıllar istifade etmek için...

Orhan Pamuk kendi için bir yol seçti. Bundan sonra yerli unsurlarla daha burun buruna gelecek. Çünkü Nobel sonrası bu yazardan beklenti daha da artmış durumda. Evrensel ile yerelin doğasında olan zıtlıkları yok sayıp evrenselin içinde gerçekleştiğini varsaydığı batılı kodları kullanarak önermesi, çevresiyle sürüp gidecek bir çatışmanın kalıcılığına işaret ediyor. Verilen kredinin boşa gitmediğini her gösterme girişimi, Pamuk'u hiç de gündeme gelmek istemediği biçimde

edebiyat kadar siyasetin konusu haline getireceği de aşkar.

Aydın ve romancı olmanın sorumluluğunu taşımaya çalışan Tarık Buğra, aydın olmaktan ne anladığını şöyle aktarır: " İnsan kafasından kaçarsa aydın değildir. Çünkü kafa yüküdür. Kafa gerçeği, doğruyu ister. Bu yükten kaçmak için girin bir partiye ya da bir gücünün görüşlerini tekrarlayın. Veya birisine doğru deyin. Rozet takarsınız. Ben dindarım bitti, demeniz çaba gerektirir. Burada doğru olan nedir? Haklı olan kimdir? İşte kafanın görevi budur. İşte bu yükten kaçış var. Ülkenin trajedisi budur. Aydın davranışı, tahmin edilemeyen olmalıdır."

NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ İÇİN NE DEDİLER

Talat Halman:

Orhan Pamuk, Nobel'i zaten kazanacaktı. Bu sene olmasa beş sene sonra alacaktı. Orhan Pamuk özenli bir şekilde dünya edebiyatının en önemli

tercihlerini görmüş, o tercihler doğrultusunda eserler vermiş, üslup, kurgu ve yapı bakımından temel tercihleri yakalamıştır. Orhan Pamuk, bu tercihleri bütün Türk yazarlardan daha iyi bilen ve uygulayan bir yazar oldu. Bunu birçok eleştirmenin beğeneceği şekilde yaptı. Ancak ortaya çok güçlü eserler çıktı. Bu tercihlerin bilincinde olan başka Türk yazarlar da var, ancak onlar aynı derecede güçlü eserler veremediler. Pamuk, hakkı olan edebi değerle Nobel kazandı. Orhan Pamuk güçlü bir yazardır. Türk Edebiyatı'nın bu başarıyı kazanmasına hepimiz sevinmeliyiz.

Hilmi Yavuz: Orhan Pamuk, artık bizim insanımız değil. Hem bizim insanımız olmak hem de Batılı olmak mümkünü ama Orhan olamadı. Orhan, Avrupa'nın ve

Amerika'nın adamıdır. Dolayısıyla burada herhangi bir tanınmış Avrupalı nasıl muamele görüyorsa o muameleyi görüyor..... (Nobel Ödülünü) Orhan Pamuk tarafından çok örselenmiş, değersizleştirilmiş bir armağan olarak telakki ederim..... Orhan Pamuk, bu ödülü kendisi açısından çok değersizleştirdi (Şirim Gibi Yaşadım'dan).

Semih Gümüş: Ödülün Orhan Pamuk'un yazar kişiliği göz önünde tutularak romanlarına verildiğinden kuşku duymak için nedenler epeyce zayıftır. Bu ödül, bir Türk yazarına verildiğine göre, sonunda bizim edebiyatımızın gecikmiş hakkının teslim edilmesi olarak da görülebilir. Dolaylı da olsa, böyle bir sonucu vardır. Belki bu ödülü bugün en çok bu açıdan önemsememiz gerekir. Çünkü bizim edebiyatımız, kimilerinin düşündüğünün tersine, önemli bir edebiyattır ve uluslararası bir dilimiz olmadığı için anlaşılammıştır. Orhan Pamuk, muhalif yazar duruşu ve aldığı bu ödülle edebiyatımızın gerçek değerinin anlaşılmasına önemli bir katkı yapmış oldu.

Ömer Türkes: Orhan Pamuk'un romanları 34 dile çevrilmiş, yayımlandığı ülkelerde büyük ilgi görmüş, daha önce de pek çok ödüle değer bulunmuş bir yazarın kariyerine bir de Nobel eklemesi büyük bir sürpriz olmadı. Bu yıl olmasa da birkaç yıl içerisinde ödülün Orhan Pamuk'a verileceği Avrupa edebiyat çevrelerinde ne zamandır konuşuluyordu. Yazarların ve ürünlerinin aldıkları

ödüllere göre değerlendirilmesine hiç sıcağın bakmamakla birlikte, Orhan Pamuk'un bu ödülü gerçekten de hak etmiş bir yazar olduğunu düşünüyorum.

Hasan Bülent Kahraman : Orhan Pamuk bu ödülü zannedildiğinin tersine sadece Türkiye hakkında açıkladığı görüşler nedeniyle kazanmamıştır. Bu ödülün arkasında Pamuk'un baştan beri inandığım büyük romancılık başarısı, muhayyilesi vardır. Pamuk'un açıkladığı görüşleri bu romanın dışında değildir, çünkü Nobel Ödülü bir yandan insanın evrensel varoluş trajikliği oluşturan romancılara bir yandan da aydın sorumluluğuna sahip çıkanlara verilir. Sartre kabul etmediği Nobel'i hangi nedenle almışsa, Pamuk da aynı nedenle almıştır, hem büyük bir romancı hem de sorumluluğunu bilen bir aydın olduğu için. Türk romanını yeni bir çağa ve kapasiteye taşıdığını ve bunu evrensel ölçüler içinde dünya romanına da katkılar getirerek yaptığını inanıyorum.

Jale Parla: Orhan Pamuk'un başarısı Türk roman geleneğinin anahatlarının farkında olmasında, o geleneğin bellibaşlı ve kenarda köşede kalmış tema ve motiflerini yaşatmasında, bunlarla kendi üslubunda boğuşurken, bir yandan da küresel bir üslubu yakalamış olmasında saklıdır. Ben bir Orhan Pamuk romanı okuduğumda romanda olmazsa olmaz ilk şartı, yani yazar yetkinliğini bulurum. Ama en önemlisi o romanlarda, mükemmel bir kurguyla birlikte tarihsel ve varoluşsal bir ironi bulurum ki bence bir romanı üstün kılan bunlardır.

Enis Batur: Nobel, edebiyatın en güçlü edebiyat ödülü. Türkiye ve Türk edebiyatı açısından kesinlikle yabana atılmayacak bir başarıdır bu. Orhan Pamuk rüştünü ispat etmiş bir insan. Ödülü ister alır ister iade eder. Ayrıca iade etmesi için bir neden görmüyorum ben. Nobel ödülü Türkiye'nin en iyi yazarına verilmiş bir ödül anlamına gelmiyor. Orhan Pamuk çeşitli nedenlerle bu ödüle layık görülmüştür. Onun için 'en önemli yazarınız budur' gibi bir çıkarıma varmamak lazım.

Ömer Lekesiz: Bu ödül Türk edebiyatının dışarıda tanıtılmasına katkı sağlar. Ben Orhan Pamuk'un yazarlık kalitesinden kuşku duymuyorum. Türk edebiyatında çok önemli bir boşluğu doldurduğuna eminim. Ama yazarlık etiği bakımından çok iyi bir yerde durmuyor olabilir. Ancak bunun tartışılması onun kötü bir yazar olduğu anlamına gelmez. Bu Orhan Pamuk şahsında Türk edebiyatına verilmiş bir ödüldür. Ermenilerin bu konudaki görüşleri hiçbir şey ifade etmez.

İhsan Deniz: Bu yılki Nobel Edebiyat Ödülü 'gölge'li'dir! 'Gölge'nin kaynağı da bizatihî Orhan Pamuk'tur; Orhan Pamuk'un 'edebî kişiliği'nin çok önüne geçmiş görünen 'politik-ideolojik kimliği'dir! Oryantalist algı ve

kavram dünyası, bu toprakların kültürel dokusuna 'yabancılaşmış' kişiliğidir! Bütün bunların ardından, bana göre, hem edebiyat dünyasını hem de Türkçe yazan bizleri 'yaralayacak' kritik bir sorunun tam sırasındır: Orhan Pamuk Nobel'i 'aldı' mı, yoksa Orhan Pamuk'a Nobel'i 'verdiler' mi? Bu soru, 'içtenliğe' pranga vurulmadan cevap bekliyor/bekleyecektir! Orhan Pamuk, 'vasat' bir romancı olmanın dışında ve ötesinde Batı dünyasının 'gözüne girecek' o kadar çok edebiyat dışı 'iş' yaptı ki! Sanatın, edebiyatın, romanın sahil değer ve anlamına ilişkin yorum ve yaklaşımlarından ziyade; politik demeçleri, siyasal söylevleri, iddia ve ithamlarıyla Batı dünyası nezdinde bir 'pâye' edindi, 'popüler' bir kimlik kazandı.

Özdemir İnce: Orhan Pamuk sıradan bir yazardır. Türk edebiyatı roman ödülünü kazanmadı. Orhan Pamuk'a Nobel Ödülü verildi. Nobel kazanmış olan Pamuk, Ermeni soykırımını kabul ediyor. Bu son derece önemli bir şeydir. Aşılması gereken ve aşılamayacak bir azman olacaktır. Türkiye satışa çıkarılmıştır, Türk tarihi açık artırma ile satılmıştır. Açık artırmanın en sıfır noktasında satılmıştır. Bundan dolayı utanç duyuyorum. Bunu söylemem lazım.

Ahmet Oktay: Artık tartışmaya gerek olmayan bir sonuç var ortada. Ödül Orhan Pamuk'a verildi. Kendisini kutlarım. Bu olay dünya kamuoyunda bundan sonra Türk yazar ve şairlerine yönelik ilginin daha genişlemesine yol açar diye düşünüyorum.

Yaşar Kemal: Sevgili Orhan, seni yürekten kutlarım, hak ettiğin bu ödülü almaya çok sevindim. Bundan böyle de aynı tutkuyla yeni romanlar yazacağına güveniyorum. İnandıklarının ardında da

inatla durmaya devam edeceğine hiç kuşku yok. Sevğilerimle...

Perihan Mağden: Çok sevindim. Çünkü çok iyi bir yazar Orhan Pamuk. Nobel, ülkesinin politik meseleleri üzerine fikir yürüten yazarlara veriliyor. Orhan Pamuk'un bu duruşunu da son derece yurtseverce buluyorum. Etiye süt-lüye bulaşmaz bir çizgide olamaz bir yazar. Özellikle Türkiye'ye dair yazan bir yazar tabii ki ülkesiyle ilgili konuşacaktır. İftihar ediyorum bunları söyleyebileceği için.

Adalet Ağaoğlu:

Türk edebiyatına dikkat çekilmesi açısından çok önemsiyorum. Edebiyatımıza bu ödülün verilmesi pek çok kapıyı aralayacaktır. Çok sevgili dostum Orhan Pamuk, arayışlarımıza çok iyi bir halka eklemiştir. Türk edebiyatının bugüne ait değerlerle yüklü bir hale getirmek için kendinden önce gelenlere çok iyi bir halkadır. Bunu kendi merakından ötürü yaptığı için iyi bir halka eklemiştir. Yani edebiyatı geri değil, ileri götürmüştür. Diğer tartışmalara hiç bulaşmayacağım. Çünkü bizim ülkemizde hemen gün-birlik siyasa gözüyle bakılıyor. O yüzden ben bu tartışmalara hiç girmek istemiyorum. **Tahsin Yücel:** Yıllardır Türkiye'ye Nobel Ödülü verilmediği konusunda yakınlar olur, böylelikle amacımıza da ulaşmış olduk. Bu ödül ile Avrupa Birliği yolunda daha da ilerlediğimizi düşünüyorum. Kendisini kutluyorum.

Vivet Kanetti: Hayırlı uğurlu olsun. Benim şahsi beğenimi etkileyecek bir seçim değil. Ben Fitzgerald'ı, Colette'i, Proust'u, Kafka'yı, Tanizaki'yi, Orhan Duru'yu, Ece Ayhan'ı, Vüsat O. Bener'i ve

Memduh Şevket Esendal'ı severim. Hiçbiri Nobelli değil. Hepsisi çok kalıcı. **Celal Üster:** Nobel Edebiyat Ödülü'nü Orhan Pamuk'un, yani Türkiyeli bir yazarın alması, beni çok sevindirmekten de öte çok heyecanlandırdı. Nobel'in Türkiyeli bir yazara verilmesi, yalnızca Pamuk açısından değil, tüm çağdaş Türk edebiyatı açısından da büyük önem taşıyor. Bence bu ödül, büyük çelişkiler, büyük karşıtlıklar yaşayan Türkiye'nin aydınlık yüzünü temsil ediyor.

Murathan Mungan: Ben çok sevindim. Türkçe yazan bir romancı bu ödülü aldığı için sevindim. Pamuk'la ilgili, edebiyatıyla ilgili görüşleriniz ne olursa olsun onu savunmanız gerektiğini düşünüyorum. Bu ödül bir ölçüde Türk edebiyatına verilmiş bir ödüldür. Bunu alabilecek başka Türkiyeli edebiyatçılar da vardır. Pamuk'un uzun süredir bu ödüle hazırlanan bir program izlediğini düşünüyorum, yaptıklarıyla. Bunun keyfini çıkarmaktan yanayım.

Alev Alatlı: Gelinen bu noktada Orhan Pamuk şu kadarlık entelektüel namusu varsa ödülü bugün hemen reddetmelidir. Nobel Ödülü ile Fransa'daki Ermeni tasarısının aynı anda geçmiş olması Pamuk açısından bir şanssızlıktır ama AB ülkeleri düşünüldüğünde Nobel ödülleri de dahil olmak üzere bu bir tavırdır. Yaşar Kemal'den esirgenen Nobel Edebiyat Ödülü'nün Orhan Pamuk gibi vasat bir yazara verilmesi üzerinde bir daha düşünülmesi gereken bir konudur.

Kürşat Başar: Kendisi için çok önemli bir başarı ve onu tebrik ediyorum. Kendi hazırladığı bir projedir. Bunun dışında edebiyat kısmı yazık ki, siyasi tartışmaların gerisinde kaldı. Bir yazarın, edebiyatıyla tartışılmasını istedim. Bunda Orhan Pamuk'un da kendi payı var. Hevesine ulaştığı için daha sonraki ko-

nuşmalarının daha farklı olacağını ümit ediyorum.

Demirtaş Ceyhun: Amerikan patentli postmodern romanlarıyla Orhan Pamuk modern Türk edebiyatını temsil etmesi olanaksızdır. Çünkü, postmodern edebiyat emeğe, özgürlüğe, bağımsızlığa, çağdaşlığa karşıdır ve gelenekçilik adı altında gericiliği savunmaktadır. Bu ödül kesinlikle Türk edebiyatına verilmiş bir ödül değil, Orhan Pamuk'a verilmiş bir ücrettir

Ali Bayramoğlu: Orhan Pamuk'un 1980'li yıllardan bu yana bıraktığı uluslararası çapta adam ve eser üretmeyi, ulusal düzeyde bile etkileyici bir adım atmayan Türk edebiyatının parlayan yıldızı olduğuna şüphe yoktur. Türkiye'de dalaşma, husumet seven, biraz da kıskaç edebiyat çevreleri Orhan Pamuk'a ne gerekçeye yüklenirlerse yüklenirler, bu gerçek değişmez.

Yasin Aktay: Orhan Pamuk'un uzun zamandır Nobel edebiyat ödülünü hedeflediği ve bütün çalışmalarını ve söylemlerini bu hedefe ulaşmak için özenle ayarladığını bilmeyen yoktu. Yazdıklarının içeriği veya edebiyatının kalitesi her ne ise, bu konudaki gayretleri gözle görülür bir başarı kaydetmişti. Kim ne dese desin, Pamuk, Türkiye'nin dışında kendini en çok okutan Türk olmayı başardı. Nobel ödülünü almamış olsaydı bile, kendini Pakistanlı, Hintli, Faslı, Amerikalı ve Alman okuyucuya aynı anda okutmayı başarabilen belki de ilk Türk edebiyatçısı olmuştu. Kuşkusuz Nobel bu başarının anlamlı bir ödülü olmuştur.

İsmet Berkan: Tarihimizde ilk kez, Nobel'li bir yazarı kendi dilinden, kendi dilimizden okuyacağız. Sadece bunun sevinci yeter Orhan Pamuk'u övmeme ve çok sevmeme ve onunla gurur duymama. Ama kuşkusuz başka sebeplerim de var. Bir kere Pamuk'la gurur duyuyo-

rum, çünkü onun aracılığıyla dilim, dilimiz, bizi birbirimize bağlayan en önemli bağımız yüceldi, yüceltildi.

EDEBİYAT ÖDÜLLERİ

CEVDET KUDRET EDEBİYAT ÖDÜLÜ, DOĞAN AKSAN'A VERİLDİ

Cevdet Kudret

2006 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü, 'Yunus Emre Şiirinin Gücü' adlı kitabı nedeniyle Prof. Dr. Doğan Aksan'a verildi. Prof. Dr. Doğan Aksan, kitabında "Yunus Emre'nin şiirlerini bugüne kadar yapılan çalışmalarından farklı bir biçimde değerlendiren, değişik disiplinlerin şiirlere uygulanmasıyla okura yeni yaklaşımlar kazandırdığı" için ödüle değer görüldü.

BEHÇET AYSAN ŞİİR ÖDÜLÜ, AHMET ERHAN'A VERİLDİ

Behçet Aysan

Türk Tabipler Birliği tarafından verilen Behçet Aysan Şiir Ödülü, bu yıl Ahmet Erhan'a değer görüldü. Yapılan açıklamaya göre, Cevat Çapan, Arif Damar, Doğan Hızlan, Emin Özdemir, Ahmet Telli, Ali Cengizkan ve Ataoğul Behramoğlu'ndan oluşan seçici kurul, katılan eserler arasından Ahmet Erhan'ın "Şehirde Bir Yılkı Atı" adlı eserini ödüle değer buldu.

CEMAL SÜREYA ŞİİR ÖDÜLÜNÜN ŞARTLARI AÇIKLANDI

Bu yılki Cemal Süreya Şiir Ödülü için yapılan yarışma iki dalda düzenlenmektedir:

1- Ekim 2005 başı ile Eylül 2006 sonu arasında yayınlanmış şiir kitabı. 2- Bir kitap oylumunda olan şiir dosyası.

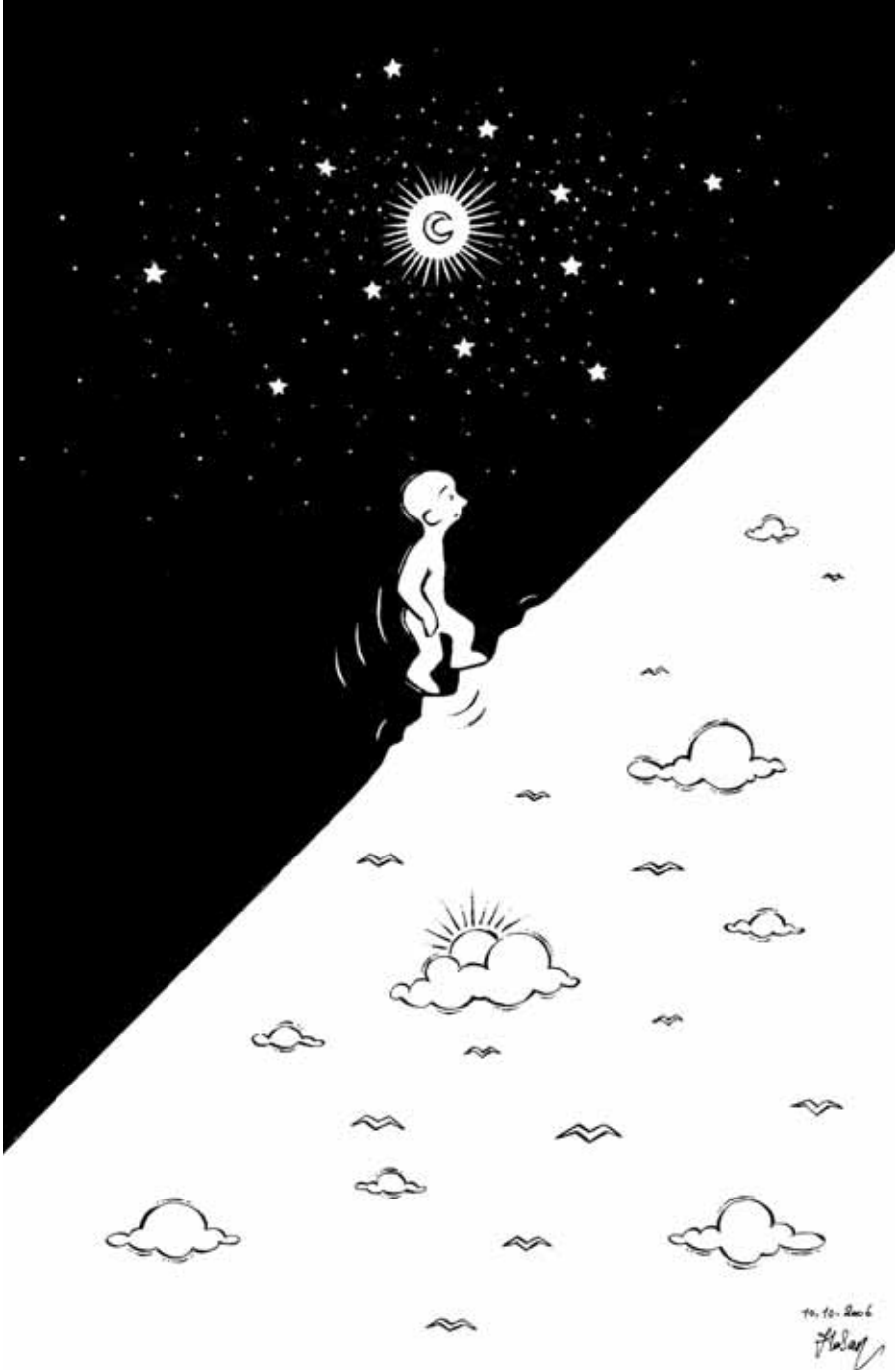

Cemal Süreya

Ödül her dalda tek yapıta verilir.

Aydın Hatipoğlu, Enver Ercan, Haydar Ergülen, Mustafa Öneş ve Refik Durbaş'tan oluşan Seçici Kurul gerek görürse ayrıca özendirme ödülü de verebilir. Cemal Süreya'nın 17. ölüm yıldönümü olan 9 Ocak 2007 Salı günü düzenlenecek törende ödüller kazananlara sunulacak. Şairin özgeçmiş yazısını, adres ve telefon numarasını da içeren 6 adet yapıt, 16 Ekim 2006 tarihine kadar Cemal Süreya Kültür Sanat Derneği'ne iletilmeli. Yapıtlar geri verilmez.

HASAN AYCIN

çizgi

ARİF AY**BAĞDAT'A DÖNEN ŞİİRLER***Bağdat'lı Anne Konuşuyor*

yalnız bir ığlığım ben
Bağdat'ın kapkara göğünde
toprağın derin göğsünde
ben yalnız bir ığlığım
sağır kulaklarınıza çarpıp
geri dönen

yalnız bir ığlığım ben
Bağdat'lı çocukların gözyaşında
Dicle'nin Fırat'ın suyu gibi
Necef'te Kerbela'da Kandahar'da
Grozni'de Kudüs'te
ben yalnız bir ığlığım
oluk oluk akan kanda

yalnız bir ığlığım ben
harabe evlerin kaybolmuş anılarında
genç kızların giyemedikleri gelinliklerinde
bombaların paramparça ettiği bebeklerin
bomboş kalan beşiklerinde
yalnız bir ığlığım ben